

Adolygiad o Drefniadau Rheoli Perfformiad – Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful

Blwyddyn archwilio: 2023-24

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2024

Cyfeirnod y ddogfen: 4509A204

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Mewn achos o dderbyn cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddo, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae'r cod adran 45 yn nodi'r arfer wrth ymdrin â cheisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. O ran y ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

M ae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Yr hyn yr edrychom arno – cwmpas yr archwiliad hwn	4
Pam y cyflawnom ni'r archwiliad hwn	4
Pam mae rheoli perfformiad yn fewnforion	6
Yr hyn a ganfuom	7
Argymhellion	8

Adroddiad manwl

Mae gwendidau sylweddol yn rheolaeth perfformiad y Cyngor trefniadau. Mae hyn yn peri pryder fel yr argymhellwyd yn flaenorol i'r Cyngor cryfhau ei drefniadau	10
--	----

Nid yw fframwaith rheoli perfformiad y Cyngor wedi'i weithredu'n gyson ac yn effeithiol, ac felly nid yw'n cefnogi cyflawni ei Amcanion corfforaethol	10
---	----

Mae gwendidau yn nhrefniadau'r Cyngor i fonitro a herio perfformiad	11
---	----

Mae'r Cyngor wedi adolygu effeithiolrwydd ei drefniadau rheoli perfformiad, ac wedi nodi meysydd i'w gwella, ond nid yw wedi gweithredu neu gynnydd parhaus mewn gwelliannau blaenorol a gynlluniwyd gan godi pryderon ynghylch i ba raddau y mae gan y Cyngor ddiwylliant rheoli perfformiad effeithiol	13
--	----

Atodiadau

Atodiad 1: Cwestiynau allweddol a'r hyn yr ydym yn chwilio amdano	15
---	----

Adroddiad cryno

Yr hyn yr edrychom arno – cwmpas yr archwiliad hwn

- 1 Roedd yr archwiliad hwn yn canolbwyntio ar drefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli ei berfformiad ar lefel gorfforaethol a gwasanaeth. Nid oedd yn cynnwys trefniadau'r Cyngor ar gyfer perfformiad unigol / staff.
- 2 Gan ein bod wedi cynnal adolygiad diweddar o wybodaeth perfformiad¹ sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau a gwybodaeth safbwynt defnyddwyr gwasanaeth, ni aeth yr adolygiad hwn i ormod o ddyfnder ar hyn ond edrychodd ar yr hyn y mae'r Cyngor yn ei wneud i ymateb i'r argymhellion a wnaethom yn yr adroddiad hwnnw. Ni wnaethom adolygiad manwl o drefniadau craffu'r Cyngor fel rhan o'r gwaith hwn.
- 3 Aethom ati i ateb y cwestiwn: A oes gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i reoli ei berfformiad?
- 4 Rydym wedi gwneud hyn drwy archwilio'r cwestiynau canlynol:
  - A oes gan y Cyngor fframwaith rheoli perfformiad clir sy'n cefnogi cyflawni ei amcanion corfforaethol?
  - A oes gan y Cyngor drefniadau i fonitro a herio perfformiad yn effeithiol?
  - A yw'r Cyngor wedi adolygu effeithiolrwydd ei drefniadau rheoli perfformiad?
- 5 Mae **Atodiad 1** yn nodi'r cwestiynau manwl yr oeddem yn bwriadu eu hateb ynghyd â'r meini prawf archwilio a ddefnyddiwyd gennym i gyrraedd ein canfyddiadau.
- 6 Cafodd ein hadolygiad ei lywio gan adolygiadau o ddogfennau a chyfweliad gyda swyddogion ac aelodau. Rydym hefyd wedi cynnal grŵp ffocws gyda swyddogion.
- 7 Gwnaethom gynnal yr adolygiad rhwng mis Mai 2024 a mis Mehefin 2024.

Pam y cyflawnom ni'r archwiliad hwn

- 8 Cynhaliwyd yr archwiliad hwn i helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan adran 17(2)(d) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 ac Adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- 9 Rydym yn ceisio:
  - cael sicrwydd bod gan y Cyngor drefniadau priodol i reoli ei berfformiad; a
  - nodi meysydd o'r trefniadau y gellir eu cryfhau.

¹ [Defnyddio gwybodaeth am berfformiad: persbectif a chanlyniadau defnyddwyr gwasanaeth - Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful](#)

- 10 Er mwyn deall pam ein bod wedi gwneud adolygiad o reoli perfformiad, mae'n ddefnyddiol ail-adrodd ar safle a chefnidir y Cyngor ers 2019, a chanfyddiadau ein gwaith blaenorol ac eraill ar reoli perfformiad ers hynny.
- 11 Yn 2019, gofynnodd y Cyngor am gymorth gan Lywodraeth Cymru gan ei fod yn profi ystod o heriau sylweddol. Ym mis Mai 2019, roeddem wedi ysgrifennu at y Cyngor yn nodi nifer o bryderon, a oedd yn ymdrin â sefyllfa ariannol, pwysau gwasanaethau, arweinyddiaeth a chapasiti, a llywodraethu.
- 12 Comisiynodd Llywodraeth Cymru adolygiad annibynnol o safbwynt y Cyngor gan John Gilbert, a gyhoeddodd ei adroddiad ym mis Medi 2019.
- 13 Yna cytunodd Llywodraeth Cymru a darparodd becyn o gymorth i'r Cyngor o Hydref 2019 tan haf 2022. Sefydlwyd Bwrdd Gwella a Sicrhau fel rhan o hyn. Roedd y Bwrdd yn cynnwys tîm craidd o bedwar ymgynghorydd allanol a benodwyd gan Lywodraeth Cymru. Cyhoeddodd y Tîm Craidd adroddiad Asesiad Cyflym ar y Cyngor ym mis Rhagfyr 2019.
- 14 Nododd adroddiadau John Gilbert ac Asesiad Cyflym bryderon am drefniadau rheoli perfformiad y Cyngor.
- 15 Ym mis Awst 2020, datblygodd y Cyngor Gynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella (RTI) 2020-25, a oedd yn nodi cyfres o gamau gweithredu gyda'r nod o drawsnewid a gwella'r Cyngor. Roedd yn darparu map ffordd ar gyfer cynllunio strategol a blaenoriaethau'r Cyngor bryd hynny. Roedd hyn yn cynnwys cynlluniau'r Cyngor ar gyfer adferiad ar ôl Covid. Ers diwedd y pecyn cymorth, mae'r Cyngor wedi ceisio ymgorffori'r cynllun RTI yn ei Gynllun Corfforaethol.
- 16 Roedd y Bwrdd Gwella a Sicrhau yn cyfarfod yn rheolaidd yn ystod y pecyn cymorth. Byddai'r Bwrdd yn trafod ac yn herio cynnydd y Cyngor gyda'i gynllun RTI ac wrth fynd i'r afael â'r pryderon a nodwyd yn yr adroddiad Asesiad Cyflym. Roedd hyn yn cynnwys trafodaeth reolaidd am gynnydd y Cyngor o ran cryfhau ei drefniadau rheoli perfformiad, er enghraifft datblygu ei ddangosfwrdd corfforaethol.
- 17 Ym mis Ebrill 2021² gwnaethom adolygu cynnydd y Cyngor wrth fynd i'r afael â'r pryderon a nodwyd yn ein llythyr a gyhoeddwyd i'r Cyngor ym mis Mai 2019, a'r rhai a nodwyd yn adroddiad John Gilbert ym mis Medi 2019³, ac adroddiad Asesiad Cyflym Bwrdd Gwella a Sicrhau Rhagfyr 2019⁴. Yn ein hadroddiad yn 2021, gwnaethom ddeg argymhelliad statudol, gan gynnwys un i'r Cyngor barhau i gryfhau ei drefniadau rheoli perfformiad a'i ddiwylliant. Gwnaethom nodi bod angen i'r Cyngor ddefnyddio trefniadau'n effeithiol i fonitro a herio perfformiad ar lefelau unigol, gwasanaeth a chorfforaethol, ac i sicrhau bod y trefniadau hyn yn gadarn i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r Cynllun RTI.

² [Asesu cynnydd i fynd i'r afael â phryderon allweddol](#)

³ [Adolygiad Cwmpasu John Gilbert, Medi 2019](#)

⁴ [Bwrdd Gwella a Sicrhau Merthyr Tudful, Asesiad Cyflym ar gyfer Llywodraeth Cymru, Rhagfyr 2019](#)

- 18 Yn gynnar yn 2022, cawsom ein calonogi gan rai o'r camau yr oedd y Cyngor yn eu cymryd i gryfhau ei drefniadau rheoli perfformiad:
- Roedd ein harsylwad o'r rownd gyntaf o adolygiadau gwella perfformiad chwarterol (QPIRs) wedi canfod bod y rhain yn darparu mecanwaith ar gyfer atebolrwydd yn ogystal ag ystyried atebion corfforaethol.
  - roedd y Cyngor wedi datblygu dangosfwrdd corfforaethol, ond roedd yn cael ei ddefnyddio gan uwch reolwyr yn unig, ac ar y pryd roedd yn anodd pennu ei effaith.
- 19 Fodd bynnag, fel rhan o'n gwaith asesu Sicrwydd a Risg diweddar, gwnaethom nodi rhai pryderon bod cynnydd y Cyngor wrth fynd i'r afael â'n hargymhelliad yn ein hadroddiad yn 2021 i gryfhau ei drefniadau rheoli perfformiad wedi arafu. Felly, gwnaethom nodi yn ein cynllun archwilio yn 2023 y byddem yn cynnal adolygiad o drefniadau rheoli perfformiad y Cyngor.
- 20 Mae canfyddiadau ein harchwiliad o osodiad y Cyngor o'i amcanion llesiant hefyd yn berthnasol i'r adolygiad hwn. Ym mis Medi 2023, cyhoeddwyd ein hadroddiad ar osodiad y Cyngor o'i amcanion llesiant⁵. Canfuom fod lle i'r Cyngor gryfhau ei drefniadau i gefnogi cyflawni a monitro ei amcanion llesiant yn effeithiol. Ar adeg ein gwaith maes, nid oedd y Cyngor wedi penderfynu sut y byddai'n monitro ei gynnydd wrth gyflawni ei amcanion llesiant. Yn ein hadroddiad, fe wnaethom gynnwys pum argymhelliad, y mae tri ohonynt yn gysylltiedig â rheoli perfformiad.
- 21 Ym mis Hydref 2023, cyhoeddwyd ein hadroddiad ar ddefnydd y Cyngor o bersbectif defnyddwyr gwasanaeth a gwybodaeth am ganlyniadau. Daethom i'r casgliad nad yw'r wybodaeth perfformiad a ddarperir i uwch arweinwyr yn gyffredinol yn eu galluogi i ddeall safbwynt defnyddwyr gwasanaeth a chanlyniadau gweithgareddau'r Cyngor. Mae hyn yn cyfyngu ar eu gallu i ddeall effaith gwasanaethau a pholisïau'r Cyngor. Cytunodd y Cyngor ar ein canfyddiadau a chwblhau ffurflen ymateb sefydliadol yn nodi sut y byddai'n mynd i'r afael â'n hargymhellion. Roedd y Cyngor wedi nodi y byddai'r rhan fwyaf o gamau gweithredu wedi'u cwblhau erbyn mis Chwefror a mis Mawrth 2024.

Pam mae rheoli perfformiad yn bwysig

- 22 Mae'n bwysig bod gan gynghorau drefniadau rheoli perfformiad effeithiol i'w helpu i ddeall eu perfformiad a'u cynnydd tuag at gyflawni eu hamcanion a gweithredu lle bo angen. Gan fod cynghorau yn wynebu pwysau ariannol a galw sylweddol, mae trefniadau rheoli perfformiad yn hanfodol i helpu cynghorau i ganolbwyntio ar gyflawni canlyniadau ac i helpu i benderfynu a yw arian cyhoeddus yn cael ei wario'n ddoeth. Mae trefniadau rheoli perfformiad hefyd yn helpu i ddwyn aelodau a swyddogion i gyfrif.

⁵ [Gosod amcanion Llesiant – Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful](#)

- 23 Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn⁶ nodi trefn wella newydd ar gyfer cynghorau. Mae'r Canllawiau Statudol ar Ran 6, Pennod 1⁷ o'r Ddeddf hon, sy'n canolbwyntio ar arfer swyddogaethau perfformiad a llywodraethu, yn tanlinellu bod y Ddeddf yn diffinio'n gadarn gynghorau fel sefydliadau hunan-wella trwy system sy'n seiliedig ar hunanasesu ac asesiadau perfformiad panel. Bwriad y dull hwn yw adeiladu ar ddiwylliant lle mae cynghorau'n herio'r sefyllfa bresennol yn barhaus, gofyn cwestiynau am sut maen nhw'n gweithredu, ac ystyried arfer gorau yng Nghymru ac yn ehangach. Mae'n ymwneud â 'cheisio sicrhau'r canlyniadau gorau i'r bobl y maent yn eu gwasanaethu.'
- 24 O dan y Ddeddf, mae'n ofynnol i'r Cyngor barhau i adolygu'n barhaus i ba raddau y mae'n cyflawni'r 'gofynion perfformiad' sef, i ba raddau y mae:
- ei fod yn arfer ei swyddogaethau'n effeithiol;
  - mae'n defnyddio ei adnoddau yn economaidd, yn effeithlon ac yn effeithiol; ac
  - mae ei lywodraethu yn effeithiol ar gyfer sicrhau'r uchod.

Yr hyn a ganfuom

- 25 Yn gyffredinol, gwelsom fod gwendidau sylweddol yn nhrefniadau rheoli perfformiad y Cyngor. Mae hyn yn peri pryder gan ein bod wedi argymhell yn flaenorol bod y Cyngor yn cryfhau ei drefniadau.
- 26 Rydym wedi dod i'r casgliad hwnnw oherwydd:
- nid yw fframwaith rheoli perfformiad y Cyngor wedi'i weithredu'n gyson ac yn effeithiol, ac felly nid yw'n cefnogi cyflawni ei amcanion corfforaethol;
  - mae gwendidau yn nhrefniadau'r Cyngor i fonitro a herio perfformiad; a
  - mae'r Cyngor wedi adolygu effeithiolrwydd ei drefniadau rheoli perfformiad, ac wedi nodi meysydd i'w gwella, ond nid yw wedi eu rhoi ar waith na chynnydd parhaus mewn gwelliannau arfaethedig blaenorol gan godi pryderon ynghylch i ba raddau y mae gan y Cyngor ddiwylliant rheoli perfformiad effeithiol.
- 27 Er bod y Cyngor yn cydnabod bod angen iddo wella ei drefniadau rheoli perfformiad, ac yn deall ei feysydd gwendid, rydym yn pryderu am y cynnydd araf y mae wedi'i wneud ers ein hadroddiad yn 2021. Mewn rhai ardaloedd, mae'n ymddangos bod cynnydd wedi mynd yn ôl. Mae wedi datblygu a dechrau gwahanol ddulliau neu drefniadau sydd wedi'u cynllunio i helpu i wella ei drefniadau rheoli perfformiad, ond yn gyffredinol nid yw'r rhain wedi'u cynnal. Er bod rhai ffactorau lliniaru ar gyfer hyn, mae'n bwysig bod y Cyngor yn gweithredu gwelliannau i'w drefniadau rheoli perfformiad cyn gynted â phosibl.

⁶ [Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau \(Cymru\) 2021](#)

⁷ [Perfformiad a llywodraethu prif gynghorau – Canllawiau statudol ar Ran 6, Pennod 1 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau \(Cymru\) 2021](#)

- 28 Gofynnodd y Cyngor am a chael cymorth dros ddwy flynedd gan Lywodraeth Cymru i'w helpu i fynd i'r afael â nifer o heriau, a oedd yn cynnwys cryfhau ei drefniadau rheoli perfformiad, felly rwy'n arbennig o bryderus am ganfyddiadau'r adolygiad hwn. Yn allweddol, yn fy rôl fel Archwilydd Cyffredinol Cymru, mae'r canfyddiadau'n codi cwestiwn sylweddol ynghylch a yw'r Cyngor wedi rhoi trefniadau priodol ar waith i sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau. Bydd fy nhîm archwilio yn parhau i fonitro cynnydd y Cyngor wrth fynd i'r afael â'r argymhellion yn yr adroddiad hwn a byddwn yn gobeithio gweld gwelliant sylweddol dros y 12 mis nesaf.

Argymhellion

Arddangosyn 1: argymhellion

Argymhellion

- A1 Dylai'r Cyngor gryfhau ei drefniadau cynllunio gwasanaeth a hunanwerthuso. Fel rhan o hyn, dylai:
- gweithredu dull cyson o gynllunio gwasanaethau;
  - sicrhau bod cydberthynas rhwng blaenoriaethau ar gyfer gwelliannau a nodwyd mewn hunanwerthusiadau a blaenoriaethau cynllun gwasanaeth; a
  - sicrhau bod proses sicrhau ansawdd safonol a dogfennu ar gyfer cynllunio gwasanaethau a hunanwerthusiadau
- A2 Er mwyn cynyddu'r tebygolrwydd o weithredu ei drefniadau rheoli perfformiad diwygiedig yn llwyddiannus, dylai'r Cyngor:
- sicrhau bod gwelliannau arfaethedig i'w drefniadau rheoli perfformiad yn gyraeddadwy o fewn adnoddau, ac yn adlewyrchu ei aeddfedrwydd drwy fod â dull gweithredu fesul cam tuag at gyflawni;
  - mabwysiadu egwyddorion rheoli rhaglenni trwyadl er mwyn hwyluso'r gwaith o weithredu ei drefniadau newydd; ac
  - archwilio sut mae sefydliadau eraill yn rheoli perfformiad ac yn cymhwyso unrhyw ddysgu o hynny.
- A3 Dylai'r Cyngor gryfhau ei drefniadau adrodd a goruchwylio rheoli perfformiad er mwyn galluogi gwell dealltwriaeth a rheoli gwasanaethau a pherfformiad corfforaethol, er mwyn helpu'r Cyngor i ystyried sut y gall wneud y defnydd

Argymhellion

gorau o'i adnoddau wrth wneud penderfyniadau a helpu i gryfhau atebolrwydd am berfformiad. Er mwyn helpu i wneud hyn, dylai'r Cyngor:

- alinio adroddiadau perfformiad, ariannol a rheoli risg;
- sicrhau bod cynnydd yn erbyn blaenoriaethau a nodwyd yn cael ei fesur a'i fonitro,
- sicrhau bod data'n cael ei gyflwyno mewn ffordd sy'n cefnogi dealltwriaeth;
- sicrhau bod eglurder ynghylch cyfrifoldebau ac atebolrwydd swyddogion ac aelodau ar gyfer rheoli perfformiad; a
- Cipio cofnodion neu nodiadau gweithredu gan fyrddau/pwyllgorau ffurfiol ac anffurfiol i helpu i sicrhau bod camau gweithredu yn cael eu dilyn a bod tystiolaeth bod perfformiad yn cael ei reoli'n effeithiol.

A4 Yn sail i'r holl argymhellion hyn, bydd angen i arweinyddiaeth y Cyngor (uwch swyddogion ac aelodau) sicrhau ei fod yn gyrru ac yn tanlinellu pwysigrwydd rheoli perfformiad corfforaethol ar draws y sefydliad. Mae angen i arweinyddiaeth osod esiampl i weddill y sefydliad ei fod wedi ymrwymo i wreiddio diwylliant rheoli perfformiad corfforaethol cryf ar draws y Cyngor. I ryw raddau, bydd hyn yn cael ei amlygu drwy ei allu i fynd i'r afael â'n tri argymhelliad arall, ond bydd hefyd yn dibynnu ar weithredoedd a thôn o frig y sefydliad.

Adroddiad manwl

Mae gwendidau sylweddol yn nhrefniadau rheoli perfformiad y Cyngor. Mae hyn yn peri pryder gan ein bod wedi argymhell yn flaenorol bod y Cyngor yn cryfhau ei drefniadau

Nid yw fframwaith rheoli perfformiad y Cyngor wedi'i weithredu'n gyson ac yn effeithiol, ac felly nid yw'n cefnogi cyflawni ei amcanion corfforaethol

- 29 Mae'r Cyngor wedi diffinio ei ganlyniadau arfaethedig yn ei Gynllun Corfforaethol 2023-2028. Ym mis Mehefin 2024, mabwysiadodd 32 o ddangosyddion perfformiad y bydd yn eu defnyddio i fesur cynnydd yn erbyn amcanion llesiant y Cyngor. Ond o ystyried ein bod wedi argymhell yn ein hadroddiad Gosod Amcanion Llesiant ym mis Medi 2023 y dylai'r Cyngor ddatblygu mesurau a phenderfynu sut y byddai'n monitro cynnydd gyda'i Gynllun Corfforaethol, mae'r Cyngor wedi bod yn araf i fynd i'r afael â'r argymhellion hynny.
- 30 Mae gan y Cyngor ddogfen ganllaw sy'n nodi ei Fframwaith Rheoli Perfformiad a Sicrhau Ansawdd, a ddatblygodd ac a gytunwyd arno ochr yn ochr â'i Gynllun Corfforaethol blaenorol. Mae'r ddogfen wedi'i dyddio yn 2021 ac mae'r Cyngor wrthi'n ei hadolygu ar hyn o bryd ar ôl mabwysiadu ei Gynllun Corfforaethol newydd.
- 31 Mae'r ddogfen fframwaith Rheoli Perfformiad presennol yn nodi ar lefel ddamcaniaethol sut y caiff perfformiad ei reoli. Fodd bynnag, mae canfyddiadau ein hadolygiad yn tanlinellu nad yw'r fframwaith hwn wedi'i gymhwysu'n llawn ac yn gyson. Mae hyn er gwaethaf i'r Bwrdd Gwella a Sicrhau drafod a chytuno ar ddull y Cyngor o reoli perfformiad yn rheolaidd yn ystod 2020-22.
- 32 Dechreuodd y Cyngor adolygu ei fframwaith Rheoli Perfformiad yn hydref 2023. Mae wedi cynnwys aelodau yn ei gynlluniau i wneud ei ddull tair haen (corfforaethol, gwasanaeth ac unigolyn) yn haws ei ddeall a'i weithredu. Mae'r dull arfaethedig, a aeth at y Pwyllgor Craffu Cefnogaeth Gorfforaethol ac Adnoddau ym mis Tachwedd 2023, yn nodi sut y gellid edrych ar fesur a rheoli darpariaeth gwasanaethau sefydliadol a gwella'r Cyngor ar y tair lefel wahanol. Mae'r dull drafft hefyd yn nodi swyddogion atebol ar gyfer pob lefel a lle byddai cynnydd yn cael ei adrodd. Fodd bynnag, ar adeg ein gwaith maes, nid oedd y Cyngor wedi symud ymlaen i gwblhau ei fframwaith newydd. Mae hyn er bod y Cynllun Corfforaethol newydd bellach wedi bod ar waith ers 12 mis.
- 33 Mae elfennau allweddol fframwaith rheoli perfformiad presennol y Cyngor yn cynnwys hunanwerthusiadau a chynlluniau gwasanaeth. Fodd bynnag, gwelsom wendidau yng nghynlluniau gwasanaeth y Cyngor a hunanwerthusiadau Cyfarwyddiaeth sy'n tanseilio i ba raddau y gellir eu defnyddio i gefnogi cyflawni amcanion y Cyngor. Gwelsom fod:

- nid oes gan bob gwasanaeth gynlluniau gwasanaeth.
- roedd ansawdd y cynlluniau gwasanaeth yn amrywiol.
- tra bod y cynlluniau mewn Addysg a Gwarchod y Cyhoedd yn dangos sut mae blaenoriaethau gwasanaethau yn cyd-fynd ag amcanion corfforaethol, nid yw eraill yn gwneud hynny.
- mae'r bylchau a'r anghysondeb o ran cynllunio gwasanaethau yn golygu bod datgysylltiad rhwng amcanion / blaenoriaethau gwasanaethau ac amcanion llesiant y Cyngor.
- mae cysylltiadau rhwng blaenoriaethau ar gyfer gwella a nodwyd mewn hunanwerthusiadau a chynlluniau gwasanaeth y gyfarwyddiaeth yn wan. Roedd yn anodd gweld sut roedd hunanwerthusiadau wedi llunio cynlluniau gwasanaeth yn ddefnyddiol.
- nid oes gan y Cyngor broses sicrhau ansawdd gadarn ar gyfer cynllunio gwasanaethau.

34 Gan mai bwriad cynllunio gwasanaethau a hunanwerthusiadau yw helpu'r Cyngor i gynllunio'r gwaith o ddarparu ei wasanaethau a deall sut mae'n gwneud yn erbyn y cynlluniau hynny, mae'r gwendidau rydym wedi'u nodi yn golygu ei bod yn anodd i'r Cyngor ddeall yn llawn y ffactorau sy'n cyfrannu at berfformiad. Er enghraifft, os na chaiff blaenoriaethau ar gyfer gwella a nodwyd mewn hunanwerthuso eu datblygu na'u nodi mewn cynlluniau gwasanaeth, mae hyn yn cyfyngu ar y gallu i lywio dyraniad adnoddau ac atebolrwydd yn y dyfodol.

Mae gwendidau yn nhrefniadau'r Cyngor i fonitro a herio perfformiad

- 35 Ar wahân i'r adroddiad hunanasesu blynyddol statudol, ac adroddiadau hunanwerthuso blynyddol y Gyfarwyddiaeth, nid yw'r Cyngor yn cynhyrchu unrhyw adroddiadau perfformiad corfforaethol cyson a rheolaidd eraill. Darperir adroddiadau ad hoc i Graffu a/neu'r Cabinet ar gais, neu pan fydd angen i'r Cyfarwyddwr neu'r Pennaeth Gwasanaeth gyfeirio mater. Mae'r diffyg adroddiadau perfformiad rheolaidd yn rhwystro gallu'r Cyngor i ddeall cynnydd yn erbyn ei amcanion llesiant ac a yw'n cyflawni ei effaith arfaethedig, ac i lywio'r broses o wneud penderfyniadau a defnyddio adnoddau. Mae hefyd yn ei gwneud hi'n anoddach i'r Pwyllgor Gwaith gael ei dwyn i gyfrif.
- 36 Roedd y Cyngor yn arfer gweithredu Adolygiadau Gwella Perfformiad Chwarterol (QPIRs) lle byddai aelodau a swyddogion yn cyfarfod i drafod a herio cynnydd cyfarwyddiaeth neu faes penodol. Un o'r bwriadau y tu ôl i'r QPIRs oedd sicrhau perchnogaeth gorfforaethol a throsolwg o berfformiad y Gyfarwyddiaeth. Fel y soniwyd ym mharagraff 18, cawsom ein calonogi i ddechrau gan ein sylw o'r cyfarfodydd hyn yn 2022. Fodd bynnag, nid yw'r Cyngor wedi dal QPIRs ers mis Mehefin 2023. Fe'u haildechreuwyd yn ddiweddar ym mis Mehefin 2024.

- 37 Mae'r Cyngor wedi datblygu cardiau sgorio gyda 32 o fesurau sy'n cyd-fynd â'i amcanion llesiant, a fydd yn cael eu hystyried yn y cyfarfodydd QPIR sydd wedi'u hadfer. Fodd bynnag, gwelsom fod ansawdd naratif yn erbyn pob mesur yn amrywio.
- 38 Mae yna drefniadau gwan ar gyfer goruchwyllo perfformiad. O fewn gwasanaethau, dywedwyd wrthym fod goruchwyliaeth o berfformiad, ond ni ellir dangos yr oruchwyliaeth hon bob amser. Yn rhannol, mae hyn oherwydd nad yw gwasanaethau'n cofnodi cyfarfodydd o'r fath neu gamau gweithredu sy'n codi cofnodion. Yn yr un modd, dywedodd y cyfswelwyr wrthym fod trafodaethau perfformiad rheolaidd ar lefel y Tîm Rheoli Corfforaethol (CMT) a'r Cabinet, ond ni chofnodir y cyfarfodydd hyn chwaith, gan ei gwneud yn anodd i'r Cyngor olrhain cynnydd yn erbyn gweithredoedd. O ganlyniad, er bod y Cyngor wedi cytuno ar ei amcanion llesiant, mae yna fecanweithiau cyfyngedig i aelodau fonitro a herio cynnydd, ac i'w dwyn i gyfrif, ac yn aml mae ystyriaeth fwy anffurfiol yn hytrach nag ystyriaeth ffurfiol o berfformiad.
- 39 Mae rhai agweddau cadarnhaol ar drefniadau rheoli perfformiad y Cyngor. Mae'r templed adroddiad craffu yn cynnwys penawdau ar gyfer meysydd gwasanaeth i dynnu llun y gorffennol, y presennol a'r dyfodol, ac yna ymdrechion i roi darlun mwy cyflawn o berfformiad. Rydym wedi gweld enghreifftiau o adroddiadau i bwyllgorau craffu sy'n galluogi aelodau i ddeall a throsolwg o berfformiad agweddau ar wasanaethau, megis diweddariad ar ganlyniadau arolygu Estyn, a pherfformiad ailgylchu. Ar ben hynny, mae hunanasesiad blynyddol y Cyngor yn cynnwys meincnodi data yn erbyn rhai dangosyddion perfformiad gyda Chynghorau Rhondda Cynon Taf, Torfaen a Blaenau Gwent dros y ddwy flynedd ariannol flaenorol. Mae hyn yn wybodaeth gymharol ddefnyddiol.
- 40 Fodd bynnag, yn gyffredinol, fel y gwelsom yn ein hadroddiad gwybodaeth perfformiad ym mis Hydref 2023, mae gwybodaeth am ganlyniadau yn gyfyngedig. Nid yw'r Cyngor wedi gwneud llawer o gynnydd hyd yma wrth fynd i'r afael â'r argymhellion yn yr adroddiad hwnnw.
- 41 Mae'r Cyngor hefyd ond yn gosod targedau dangosyddion perfformiad blynyddol tymor byr, felly mae'n anodd deall y cyfeiriad a fwriedir ar gyfer teithio yn y tymor canolig i'r tymor hir. Mae'r diffyg cyfarwyddyd hwn yn ei gwneud hi'n anodd i'r Cyngor ddeall lle mae angen cyfeirio adnoddau wrth gynllunio ymlaen.
- 42 Nid oes unrhyw gysylltiadau clir rhwng trefniadau perfformiad, cyllid a rheoli risg y Cyngor sy'n cyfyngu ar ei allu i ddefnyddio dull integredig o ddeall y defnydd o'i adnoddau a'i berfformiad. Mae'r Cyngor yn bwriadu datblygu dangosfwrdd sy'n alinio'r rhain, ond mae'n amlwg iawn yng nghamau cynnar gwneud hyn. Roedd y Cyngor eisoes wedi datblygu dangosfwrdd corfforaethol yn 2021-22, yr oedd wedi dechrau ei ddefnyddio ar lefel rheoli corfforaethol, ond er gwaethaf cynlluniau i ddefnyddio hyn yn ehangach, nid yw hyn wedi digwydd, felly mae hyn yn rhoi pryder i ni am allu'r Cyngor i symud ymlaen â'r dangosfwrdd diweddaraf hwn.

Mae'r Cyngor wedi adolygu effeithiolrwydd ei drefniadau rheoli perfformiad, ac wedi nodi meysydd i'w gwella, ond nid yw wedi eu gweithredu na chynnydd parhaus mewn gwelliannau arfaethedig blaenorol gan godi pryderon ynghylch i ba raddau y mae gan y Cyngor ddiwylliant rheoli perfformiad effeithiol.

- 43 Yn ddiweddar, mae'r Cyngor wedi cynnal dadansoddiad bwlch o'i drefniadau rheoli perfformiad i nodi meysydd i'w gwella. Cyflwynodd ddull newydd arfaethedig o reoli perfformiad i'r pwyllgor Craffu Cefnogaeth Gorfforaethol ac Adnoddau ym mis Tachwedd 2023, ac mae'n ceisio mynd i'r afael â rhai materion adnoddau drwy benodi swyddi newydd gan gynnwys Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol.
- 44 Mae gan y Cyngor gynlluniau i ddatblygu fframwaith rheoli perfformiad uchelgeisiol. Fodd bynnag, o ystyried ein bod wedi canfod bod y Cyngor wedi cael trafferth cynnal momentwm wrth wneud cynnydd neu gynnal rhai o'r newidiadau a wnaeth yn ystod y pecyn cymorth, ac yn erbyn cefndir o adnoddau cyfyngedig, nid ydym yn gwbl hyderus yng ngallu'r Cyngor i weithredu ei gynlluniau'n llwyddiannus.
- 45 Dylai'r Cyngor sicrhau bod gwelliannau arfaethedig i'w drefniadau rheoli perfformiad yn gyraeddadwy o fewn adnoddau ac yn adlewyrchu ei aeddfedrwydd drwy fod â dull gweithredu fesul cam tuag at gyflawni. Ar hyn o bryd, byddem yn disgrifio'r Cyngor fel un sydd â lefel isel o aeddfedrwydd o ran ei drefniadau rheoli perfformiad. Nid oes angen i drefniadau rheoli perfformiad fod yn gymhleth. Mae angen iddynt ganolbwyntio ar alluogi'r Cyngor i ddeall ei berfformiad a'i gynnydd tuag at gyflawni ei amcanion a gweithredu lle bo angen.
- 46 Mae pocedi o weithgarwch cadarnhaol fel diwrnodau dysgu i ffwrdd, ac ar lefel gwasanaeth, mae rhwydweithiau i'w cyfarfod i drafod materion gweithredol a chymryd rhan mewn fforymau rhanbarthol a chenedlaethol. Er bod y Cyngor wedi ymgysylltu â chynghorau eraill o'r blaen i ddeall sut y gallai wella agweddau ar ei drefniadau, megis ynghylch data, nid yw wedi archwilio cyfleoedd ar gyfer dysgu a rennir ymhellach ar lefel strategol yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Bu hyfforddiant cyfyngedig hefyd ar reoli perfformiad.
- 47 Yn ein hadroddiad yn 2021, gwnaethom bwysleisio bod rheoli perfformiad yn gymaint am ymddygiad, eglurder a sgysiau agored ag y mae'n systemau. Mae'r naws o'r brig a'r gefnogaeth a ddarperir i staff a rheolwyr i helpu i gael y gorau o'r trefniadau yn bwysig. Yn yr adroddiad hwnnw, gwnaethom bwysleisio, o ystyried yr holl gamau gweithredu a dyheadau gwahanol yn y Cynllun RTI, ei bod yn hanfodol bod trefniadau rheoli perfformiad y Cyngor yn cael eu defnyddio'n effeithiol i fonitro a chyflawni'r cynllun a chyflawni'r lefel o welliant a ddymunir.
- 48 Yn gynnar yn 2022, roeddem yn obeithiol ynghylch cynnydd y Cyngor wrth gryfhau ei drefniadau rheoli perfformiad ac argymhellwyd ei fod yn cynnal momentwm wrth wneud hyn. Fodd bynnag, mae ein canfyddiadau presennol yn dangos mai ychydig iawn o gynnydd a wnaed gan y Cyngor i wneud hyn ac yn wir bod cynnydd wedi ei

atchwelu. Mae her perfformiad yn anghyson ar lefel weithredol a chorfforaethol. Nid oes dealltwriaeth integredig o berfformiad ar draws Cyfarwyddiaethau i alluogi'r Cyngor i weld swm ei ymdrechion, ac i hwyluso dealltwriaeth strategol o berfformiad yn erbyn ei amcanion llesiant. Canfuom fod adrodd a goruchwyllo perfformiad wedi dod i ben ar lefel gorfforaethol ac mae dealltwriaeth anghyson o rolau a chyfrifoldebau yn ymwneud â rheoli perfformiad ac atebolrwydd.

- 49 At ei gilydd, mae ein canfyddiadau'n rhoi achos pryder i ni ac yn codi cwestiynau sylfaenol ynghylch i ba raddau y mae diwylliant rheoli perfformiad effeithiol yn y sefydliad. Mae'r Cyngor wedi cynnwys gweithredu ynghylch newid diwylliant i helpu i fynd i'r afael ag un o'r argymhellion a wnaethom yn ein hadroddiad Gosod Amcanion Llesiant. Nododd y Cyngor gamau parhaus sy'n 'mynd i'r afael â hyn (newid diwylliant) yn ganolbwynt yn ein strategaethau a'n fframweithiau. Ein nod yw trosglwyddo tuag at ddealltwriaeth gliriach o'n blaenoriaethau a'n canlyniadau, gan bwysleisio cyfraniad pawb atynt.' Byddwn yn awyddus i weld sut mae'r Cyngor yn gwneud hyn.

Atodiad 1

Cwestiynau a meini prawf archwilio

Isod mae'r cwestiynau y gwnaethom geisio eu hateb wrth gynnal yr archwiliad hwn, ynghyd â'r meini prawf archwilio a ddefnyddiwyd gennym i gyrraedd ein canfyddiadau.

Prif gwestiwn archwilio: **A oes gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i reoli ei berfformiad?**

Arddangosyn 2: cwestiynau archwilio a meini prawf archwilio

Cwestiwn Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini prawf
A oes gan y Cyngor fframwaith rheoli perfformiad clir sy'n cefnogi cyflawni ei amcanion corfforaethol?	A yw'r Cyngor wedi diffinio'n glir ei ganlyniadau arfaethedig a sut y bydd yn mesur cynnydd yn erbyn y rhain?	<p>Mae Cynllun Corfforaethol y Cyngor yn mynegi nodau, blaenoriaethau a chanlyniadau a fwriadwyd yn glir.</p> <p>Mae gan y Cyngor Fframwaith Rheoli Perfformiad sy'n mapio sut mae'r Cyngor yn cynllunio ac yn monitro cynnydd yn erbyn ei amcanion.</p>
	A oes gan y Cyngor gynlluniau gwasanaeth/gweithredu i gefnogi cyflawni ei amcanion corfforaethol?	<p>Mae cynlluniau gwasanaeth yn dangos cysondeb clir i gynllun corfforaethol y Cyngor, gan ddangos sut y bydd y gwasanaeth yn helpu i gyflawni amcanion corfforaethol lle bo hynny'n berthnasol.</p> <p>Mae trefniadau ar waith i sicrhau ansawdd cynlluniau gwasanaeth.</p>
	A oes diwylliant rheoli perfformiad o fewn y sefydliad?	<p>Mae uwch arweinwyr yn canolbwyntio ar, ac yn tanlinellu pwysigrwydd, rheoli perfformiad.</p> <p>Mae dadl agored ac adeiladol am berfformiad gan ddefnyddio dull sy'n seiliedig ar dystiolaeth i hwyluso dysgu ac atebolrwydd.</p>

Cwestiwn Lefel 2**Cwestiynau Lefel 3****Meini prawf**

		<p>Mae rheoli perfformiad yn rhan annatod o'r ffordd y mae'r Cyngor yn gweithredu.</p> <p>Mae gan aelodau a swyddogion rolau wedi'u diffinio'n glir mewn perthynas â rheoli perfformiad.</p> <p>Mae'r Cyngor yn darparu hyfforddiant rheoli perfformiad i aelodau a swyddogion.</p>
A oes gan y Cyngor drefniadau i fonitro a herio perfformiad yn effeithiol?	<p>A yw'r Cyngor yn darparu adroddiadau perfformiad rheolaidd a chadarn sy'n ei alluogi i ddeall ei gynnydd yn erbyn ei amcanion corfforaethol ac a yw'n cyflawni ei effaith arfaethedig?</p>	<p>Mae'r Cyngor yn cynhyrchu adroddiadau perfformiad rheolaidd (e.e. chwarterol neu ddeuflyneddol) sy'n gwerthuso ac yn dangos yn glir ei gynnydd yn erbyn ei amcanion.</p> <p>Mae'r Cyngor yn defnyddio ystod eang o wybodaeth perfformiad (ansoddol a meintiol) i fonitro a rheoli perfformiad.</p> <p>Mae'r Cyngor yn mynd i'r afael â'r argymhellion a wnaethom yn ein hadroddiad gwybodaeth perfformiad (cryfhau ei ganlyniadau a gwybodaeth perfformiad defnyddwyr gwasanaeth)</p>
	<p>A yw'r Cyngor yn adolygu cynnydd yn erbyn cydbwysedd o amcanion / canlyniadau tymor byr (1yr), canolig (1-3 oed) a thymor hwy (3-5 oed)?</p>	<p>Mae'r Cyngor yn cynhyrchu adroddiadau perfformiad sy'n dangos cynnydd yn erbyn y pwyntiau amser disgwylidig.</p> <p>Mae'r Cyngor yn cynnwys gwybodaeth gymharol, tueddiadau a rhagolygon.</p>
	<p>A yw adroddiadau perfformiad Corfforaethol a Chyfarwyddiaeth yn cyd-fynd â chynllunio adnoddau ariannol ac ehangach?</p>	<p>Mae rheoli perfformiad wedi'i integreiddio â threfniadau adnoddau a rheoli risg y Cyngor i sicrhau bod ffocws cyffredinol ar gyflawni amcanion y Cyngor a'i helpu i ddeall a yw'n cyflawni gwerth am arian.</p>

Cwestiwn Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini prawf
		<p>Mae'r Cyngor yn cyflwyno ei adroddiadau monitro cyllideb yn yr un cyfarfod ag adroddiadau perfformiad er mwyn galluogi'r Aelodau i ystyried adnoddau a pherfformiad gyda'i gilydd.</p>
	<p>A yw trefniadau'r Cyngor yn ei alluogi i adnabod a dysgu o berfformiad da, a mynd i'r afael â pherfformiad gwael?</p>	<p>Mae tystiolaeth bod y Cyngor yn gweithredu i fynd i'r afael â pherfformiad gwael.</p> <p>Gall y Cyngor ddarparu enghreifftiau o ble mae ei drefniadau rheoli perfformiad wedi cael effaith gadarnhaol ar ddarparu gwasanaethau.</p>
	<p>A oes goruchwyliaeth effeithiol o berfformiad?</p>	<p>Mae'r Cabinet a Chraffu yn defnyddio gwybodaeth perfformiad i lywio penderfyniadau ac i'w galluogi i ddeall a herio perfformiad.</p> <p>Mae adolygiad a thrafodaeth reolaidd o berfformiad ar lefel uwch reolwyr a'r Cabinet.</p> <p>Mae trefniadau i reoli perfformiad ar lefel Cyfarwyddiaeth ac i gyfeirio materion pan fo angen.</p> <p>Mae yna atebolrwydd am berfformiad.</p>
<p>A yw'r Cyngor wedi adolygu effeithiolrwydd ei drefniadau rheoli perfformiad?</p>	<p>A yw'r Cyngor wedi archwilio a dysgu o sut mae sefydliadau eraill yn rheoli perfformiad?</p>	<p>Mae'r Cyngor wedi mynd ati i edrych ar sut mae sefydliadau eraill yn rheoli eu perfformiad ac yn gallu dangos sut mae unrhyw ddysgu yn cael ei ddefnyddio o hyn.</p>
	<p>A yw'r Cyngor wedi adolygu a diweddarau ei drefniadau rheoli perfformiad?</p>	<p>Mae'r Cyngor wedi gwerthuso ei drefniadau i ddeall beth sy'n gweithio a beth sydd angen ei wella ac mae wedi cymryd camau i gryfhau ei drefniadau rheoli perfformiad o ganlyniad.</p>

Archwilio Cymru
1 Cwr y Ddinas
Caerdydd CF10 4BZ

Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.